

ITINERARIUM
nuntii Honorati Visconti 1630-1636

1630.

- Post 17 VI: discessit Macerata (AV, Nunz.Pol. 42A f. 68r-v).
 28 VI: in Monte Cassiano (AV, Nunz.Pol. 42A f. 75r).
 Sine dato: Laureti (AV, Sec.Brev. 763 f. 336r et ibidem f. 365r-v).
 7 VII: Auximi (L'Aquila, AS, Arch. Dragonetti de Torres, ms. 111 f. 198r).
 15 - 27 VIII: Anconae (AV, Nunz.Pol. 42A f. 76r, ibidem f. 78r; A.1)¹²⁷.
 30 VIII - 2 IX: Tergesti (AV, Nunz.Pol. 42A f. 79r, A. 1).
 4 - 6 IX: Aemonae Pannoniorum (Ljubljana, A. 1).
 9 IX: Mariaeburgi (Maribor, A. 1).
 10 - 14 IX: Graecii (AV, Nunz.Pol. 43 f. 141r; A. 1).
 15 IX: Ponte ad Muram (Bruck an der Mur, A. 1).
 18 - 25 IX: Vindobonae (A. 1).
 26 IX: in Mikulov (A. 1).
 28 - 29 IX: Olomucii (A. 1).
 1 X: Ratiboriae (A. 1).
 4 X - 31 XII: Cracoviae (AV, Nunz.Pol. 42A f. 91r; ibidem f. 129r)¹²⁸.

1631.

- 1 I - 29 I: Cracoviae (AV, Nunz.Pol. 42A f. 129r; ibidem f. 144r-v).
 3 II - 26 IX: Varsaviae (AV, Nunz.Pol. 42A f. 144r, ibidem f. 331r-v).
 30 IX - 6 XI: in Wieliszew (AV, Nunz.Pol. 42A f. 342r-v, ibidem f. 287r).
 10 XI - 31 XII: Varsaviae (AV, Nunz.Pol. 42A f. 381r; ibidem f. 421r).

1632.

- 1 I - 7 VI: Varsaviae (AV, Nunz.Pol. 43 f. 15r-v; ibidem).
 16 VI: Viscoviae (AV, Nunz.Pol. 43 f. 143r).
 23 VI - 31 VIII: Varsaviae (AV, Nunz.Pol. 43 f. 150r, ibidem f. 225r).
 8 - 10 IX: Lovicii (AV, Nunz.Pol. 43 f. 238r).
 16 IX - 31 XII: Varsaviae (BV, Barb.Lat. 6585 f. 16r; AV, Nunz.Pol. 43 f. 339r-v).

¹²⁷ Accuratum diarium itineris Ancona Cracoviam facti, vide in A. 1.

¹²⁸ In diario adventus Tineciam fit 5 X noctu, sollemnis autem ingressus Cracoviam non prius quam 8 X significatur, cfr. in Introductione, notam 26.

1633.

- 1 - 7 I: Varsaviae (BV, Barb.Lat. 6585 f. 20r-v; ibidem f. 22r).
 9 - 10 I: Ravae in Masovia (BV, Barb.Lat. 6585 f. 24r-v).
 12 I: Volboriae (BV, Barb.Lat. 6585 f. 23r-v).
 27 I - 15 II (?): Cracoviae (BV, Barb.Lat. 6585 f. 32r; BV, Barb.Lat. 6660 f. 19r).
 16 II: in Monte Argenteo prope Cracoviam (BV, Barb.Lat. 6660 f. 19r).
 17 II - 9 IV: Cracoviae (BV, Barb.Lat. 6585 f. 45r; ibidem f. 78r).
 Sine dato: Cęstochoviae (BV, Barb.Lat. 6585 f. 67r, 76r).
 22 IV - 11 VI: Varsaviae (BV, Barb.Lat. 6585 f. 85r; ibidem f. 117r-v).
 30 VI - 31 XII: Vilnae (Radziwiłł, p. 314; BV, Barb.Lat. 6585 f. 251r-v).

1634.

- 1 I - 5 II: Vilnae (AV, Nunz.Pol. 47 f. 2r; ibidem f. 7r).
 20 II - 25 IX: Varsaviae (BV, Barb.Lat. 6586 f. 10r; AV, Nunz.Pol. 47 f. 49r-v).
 2 - 30 X: in Wiązowna (AV, Nunz.Pol. 47 f. 50r-v; ibidem f. 56r).
 6 XI - 31 XII: Varsaviae (BV, Barb.Lat. 6586 f. 128r-v; ibidem f. 141r).

1635.

- 1 I - 9 X: Varsaviae (BV, Barb.Lat. 6586 f. 147r; AV, Nunz.Pol. 47 f. 201r).
 16 X: Gedani (Ogier I, p. 306-307).
 17 X: Olivae (Ogier I, p. 306-307, 309).
 Sine dato: Torunii (BV, Barb.Lat. 6589 f. 129r).
 27 X - 31 XII: Varsaviae (BV, Barb.Lat. 6589 f. 129r).

1636.

- 1 I - 23 aut 26 III: Varsaviae (AV, Misc.Arm. III, 73 f. 55v-58v; AV, Nunz.Pol. 47 f. 273r).
 3 - 5 IV: Cracoviae (BV, Barb.Lat. 6586 f. 230r).
 14 - 22 IV: Vindobonae (AV, Nunz.Pol. 47 f. 287r; ibidem f. 290r).
 3 - 14 V: Pontebbae (AV, Nunz.Pol. 47 f. 298r; ibidem 301r).
 29 - 31 V: Ferrariae (AV, Nunz.Pol. 47 f. 309r).
 5 VI: in Foro Livii (BV, Barb.Lat. 9142 f. 11r).
 13 VI: Maceratae (BV, Barb.Lat. 9142 f. 12r).
 Mense Iulio: Romae (AV, Misc.Arm. III 73 f. 4r).

INDEX FONTIUM

qui in hoc volumine publicantur

(qui memorantur solum, in parenthesi adducuntur)

Archivum Secretum Vaticanum (AV):

- Archivum Consistoriale (AC), Acta Camerarii, ms. 16 f. (332v, 368v, 369v, 372r, 373v).
- " " " " " 45 f. (127v).
- " Processus Consistoriales (Proc.Cons.), ms. 28 f. 35r - 65r, 184r-215r.
- " " " " " 32 f. (50r-637v).
- Archivum Nuntiaturae Varsaviensis (Arch.Nunz.Vars.), ms. (167).
- Armarium (Arm.) 45, ms. 43 f. 188r-197v.
- Epistulae ad Principes (Ep. ad Princ.), 41 f. (124v-125v).
- " " 42 f. (117v).
- " " 44 f. 227v-240v.
- " " 45 f. (44r-v, 48r-54r, 61r, 93r-v).
- " " 47 f. (53r-65r).
- Fondo Borghese (F.Borghese) III, ms. 30 f. 15v, 51r, 79v, 92v, 112r, 155r.
- Miscellanea Armaria (Misc.Arm.), III, ms. 34 f. (286r-337v).
- " " III, ms. 73 f. (4r).
- Nunziature Diverse (Nunz.Div.), ms. 9 f. (118v).
- Nunziatura di Polonia (Nunz.Pol.), ms. 42A f. 68r-282r, 304r, (331r-v, 381r).
- " " " 43 f. (140r), 141r, (143r-145r, 225r, 237r-238r).
- " " " 44 f. 3r-30v.
- " " " 47 f. (7r, 50r-v, 201r, 273r, 287r, 298r, 301r, 309r).
- " " " 174A f. (159r, 162r-163v), 166r-184v.
- " " " 175 f. (99r-v, 122r-v, 129r-v).
- " " " Addit. 3, fasc. (1 s.f.), fasc. 2 s.f.
- Secretariatus Brevium (Secr.Brev.), ms. 432 f. (263r, 268r).
- " " " ms. 435 f. (105r-108r).
- " " " 763 f. 349r-368v.

Bibliotheca Apostolica Vaticana (BV):

- Archivio Barberini (Arch.Barb.), Indice II, ms. (608).
- " " " " (610).
- " " " " (629).
- " " " " (630).
- " " " " (634).
- Cod. Barberini Latini (Barb.Lat.), ms. 6159 f. 23r-90r, 95r-v.
- " " " 6160 f. (55r-v, 88r-91v).
- " " " 6226 f. 195r-222r.
- " " " 6250 f. 16v-17r, 26r-27r, 40r.
- " " " 6585 f. 1r-5v, (16r, 23r-24v,
32r, 45r, 67r, 76r, 78r,
85r, 117r-v, 122r-v).
- " " " 6586 f. (10r, 118r-v, 228r,
230r).
- " " " 6587 f. 1r-87r.
- " " " 6589 f. (116r, 130r).
- " " " 6600 f. (64r-v, 73r-74r, 102r).
- " " " 6605 f. (62r).
- " " " 6607 n. 92.
- " " " 6660 f. (13r, 19r, 21r).
- " " " 6677 (passim).
- " " " 8948 f. (1r-6r).
- " " " 9025 f. (1r-3r).
- " " " 9070 (passim), f. 83r-84r.
- " " " 9142 f. (11r-12r, 16r-72r).
- Cod. Borgiani Latini (Borg.Lat.), ms. 883 f. (202r, 266v, 337r).
- " " " 884 f. (36r, 96r, 109v, 142r).
- " " " 885 f. (114v).
- Cod. Chigiani (Chigi), ms. B. I. 3 f. 607r.

Archivum S. Congregationis de Propaganda Fide, Romae (APF):

- Fondo di Vienna (F.Vienna), ms. 39 f. (9r-v).
- Lettere Volgari (Lett.Volg.), ms. 10 f. 33r, 85r-86r, 100r.
- " " " 11 f. 7r-v, 9v-10r, 15r, 30r-31r, 39r-v,
45v, 65v, 77r-v, 79r-v.
- Scritture Originali riferite nelle Congregazioni Generali (SOCG),
ms. 1 f. (289r, 291r, 293r)
73 f. 1r-4r, 9r-12v, (14r-
17r) 19r-27v, 29r, (30r-
31r), 33r, 44r, 51r-v.
- " " " 132 f. 314r-315r.
- " " " 137 f. (228v).

- APF, Scritture Or. riferite nelle Congregazioni Generali, ms. 336 f. 7r.
 - " " " " 391 f. 84r.
 - Scritture riferite nei Congressi (SC): - Armeni, ms. 2 f. 113v-114r.
 - " - Visite e Collegi, ms. 8 f. 435r, (436v-444r).

Gniezno, Archiwum Archidiecezjalne w Gnieźnie (AAG):

- Listy, n. 4162.

København, Det Kongelige Bibliotek (KB):

- Gammel Kongelig Samling, n. 703 f. 1r-8v.

Kraków, Archiwum Prowincji Małopolskiej TJ:

- Hereditas a Ioanne Poplatek SJ relictis, theca 1 p. 46-47.

Kraków, Archiwum Kapituły Metropolitalnej (AKM):

- Acta Actorum (AA), ms. 13 f. (102r-v).

Kraków, Biblioteka Czartoryskich (BCz):

- Ms. 123 p. 615, 621, 653, 655.
 - " 359 p. 404-405.
 - " 365 p. 423-424, 429-430.
 - " 2418 IV p. (171).
 - " 2870 IV (integrum).

Kraków, Biblioteka Polskiej Akademii Nauk (BPAN):

- Ms. 347 f. 30r-v.
 - " 1927, t. 1 f. (640r), 640v - 641v.

L'Aquila, Archivio di Stato, Archivio Dragonetti de Torres:

- ms. 111, f. 198r-202r, 208r-213r, 220r-223v, 226r-229r, 232r-233r.

Milano, Archivio Storico Civico e Biblioteca Trivulziana (ASCBT):

- Archivio Visconti di Saliceto, caps. 33, n. 7, doc. (a, d, e, g, f, i, l, n, q,
 v, w, y, z, aa, bb, dd, ee),
 ff, p. 1-5, 20.
 - " " " 34, n. 1, fasc. 2 p. 1-46, (47-57,
 60-61), 121-123.
 - " " " " " n. (5).
 - " " " " " n. 16.
 - " " " " " n. (19).
 - " " " " " n. (20).
 - " " " 35 n. 1 (a-k).

Olsztyn, Archiwum Diecezji Warmińskiej w Olsztynie (ADWO):

- Ms. D 127 p. 31-32, 56-57.

Parma, Archivio di Stato (AS):

- Carte Farnesiane, Estero, ms. 119 (Polonia), f. 235r-236r.

Roma, Archivio di Stato (AS):

- Archivio Santacroce (Arch.Santacroce), ms. 1188 s.f.
- " " " 1200 s.f.

Roma, Archivio Doria Landi Pamfili (ADLP):

- Archiviolo, ms. 123 s.f.
- " " 138, fasc. 2 f. (84r-v).
- " " 142, fasc. 2 f. (269r-321v).

Roma, Archivum Romanum Societatis Iesu (ARSI):

- Epistolae Nostrorum (Epp.NN), ms. 3 f. 24v, 30v.
- Polonia I, ms. 77 f. 166r-v.

Warszawa, Archiwum Główne Akt Dawnych (AGAD):

- Archiwum Nuncjatury, olim ms. (11, 12, 13, 14).
- Metryka Litewska, ms. 52 f. 5r-v.

Warszawa, Biblioteka Ordynacji Zamoyskich (BOZ):

- olim Archivio Visconti di Saliceto, ms. 50A n. (9, 36, 42, 98, 199).

Wien, Haus-, Hof- und Staatsarchiv (HHStA):

- Romana Varia, ms. 7 f. 42r.

Wrocław, Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich (BOss):

- Ms. 157 II f. 202v, 220r-v, 226v-227v, 229r-v, 231r-232v, 248r.

OPERA

in quibus scripta ad nuntiaturam Honorati Visconti pertinentia
publicata sunt

- Collura - *Repertorium rerum Polonicarum ex Archivo Dragonetti de Torres in Civitate Aquilana*, ed. Paulus Collura, Romae 1962 (Elementa ad Fontium Editiones, T. V- abbrev. EFE), p. 68-70, 72-73.
- Gintel - *Cudzoziemcy o Polsce. Relacje i opinie* [Homines peregrini de Polonia. Sententiae et opinionones], wybrał i wydał Jan Gintel, T. 1, Kraków 1971, p. 235-237.
- Haluščynskij-Welykyj - *Epistolae Iosephi Velamin Rutskyj metropolitae Kioviensis catholici (1613-1637)*, collegerunt, adnotationibus illustrarunt et introductione auxerunt R.P. Theodosius T. Haluščynskij et P. Athanasius G. Welykyj OSBM, Romae 1956 (Analecta Ordinis S. Basilii Magni, Sectio III), p. 249-252, 312-316.
- Konopczyński - *Reforma elekcji - czy naprawa Rzeczypospolitej? (wybór źródeł 1630-32)* [De reformanda electione seu de Republica emendanda (fontes selecti 1630-32)]. Polska Akademia Umiejętności, Archiwum Komisji Historycznej, Seria 2, T. 4, Kraków 1949, p. 293-296.
- Lünig - *Litterae procerum Europae ab imperatoribus, electoribus, principibus [...] ad Reges, principes, respubl. liberar et vice versa [...] ab anno 1552 usque ad annum 1712, Latina lingua exaratae, in tres partes divisae et in lucem editae a Jo. Christiano Lünig*, Lipsiae 1712, p. 991-993.
- Meysztowicz-Wyhowska - *Documenta Polonica ex Archivo Parmensi* ed. Valerianus Meysztowicz et Wanda Wyhowska De Andreis, Pars 2, Romae 1970 (EFE XXIII), p. 40-41.
- Pułaski-Tomkiewicz - *La mission de Claude de Mesmes comte d'Avaux, ambassadeur extraordinaire en Pologne 1634-1636*, publié par François Pułaski et Ladislas Tomkiewicz, Paris 1937 (Documents relatifs aux rapports diplomatiques entre la France et la Pologne, I), p. 264.
- Rykaczewski - *Relacye nuncyuszów apostolskich i innych osób o Polsce od r. 1548 do 1690* [Relationes nuntiorum apostolicorum et aliarum personarum de Polonia ab a. 1548 usque ad a. 1690], wyd. Erazm Rykaczewski, T. 2, Berlin-Poznań 1864, p. 180-183, 187-272.
- Šeptyckij MUH - *Monumenta Ucrainae Historica*, collegit metropolita Andreas Šeptyckij, T. 2: 1624-1648, Romae 1965 (Editiones Universitatis Catholicae Ucrainorum S. Clementis Papae), p. 132-205 passim.

- Šeptyckyj-Slipyj - *Monumenta Ucrainae Historica*, collegit metropolita Andreas Šeptyckyj, ed. metrop. Iosephus Slipyj, archiep. maior et cardin., T. 9-10: *Supplementum (1075-1632)*, Romae 1971 (Editiones Universitatis Catholicae Ucrainorum S. Clementis Papae), p. 132-205 passim; T. 11: *Supplementum (1633-1659)*, Romae 1974, p. 9-179 passim et 601-606.
- Šmurlo SSOO - Šmurlo Eugène, *Le Saint-Siège et l'Orient Orthodoxe Russe 1609-1654*, Prague 1928 (textus et documenta), p. 86-109 passim.
- Theiner VMPL - *Vetera Monumenta Poloniae et Magni Ducatus Lithuaniae gentiumque finitimarum historiam illustrantia*, ed. Augustinus Theiner, T. 3: *A Sixto PP V usque ad Innocentium PP XII, 1585-1696*, Romae 1863, p. 387-390, 394-399.
- Visconti - *Oratio ab Illustrissimo ac Reverendissimo Domino D. Comite Honorato Vicecomite, Archiepiscopo Larisseno, et in Amplissimis Incltyti Regni Poloniae ac Magni Ducatus Lituaniae Ditionibus a Sanctissimo Domino Nostro Urbano VIII cum facultatibus Legati a latere Nuncio Apostolico, habita die XXII Mensis Octobris, Anni MDCXXXII ad Senatam Equitesque Polonos ac Lituanos in Castris, prope Varsaviam, congregatos ad novum sibi Regem eligendum. Post fata Pientissimi, Invictissimi, omnibusque titulis gloriosissimi, ac ter maximi Sigismundi III Poloniae ac Sueciae regis, Varsaviae, In Officina Ioannis Rossowski S.R.M. Typographi, Anno Domini 1632, in 4.*
- Welykyj ACPF - *Acta S.C. de Propaganda Fide, Ecclesiam Catholicam Ucrainae et Bielarusjae spectantia*, collegit et adnotationibus illustravit P. Athanasius G. Welykyj OSBM, T. 1: *1622-1667*, Romae 1953 (Analecta OSBM, Sectio III), p. 118.
- Welykyj DPR - *Documenta Pontificum Romanorum Historiam Ucrainae illustrantia*, collegit, introductione et adnotationibus auxit P. Athanasius G. Welykyj OSBM, T. 1 (1075-1700), Romae 1953 (Analecta OSBM, Sectio III), p. 497.
- Welykyj LE - *Litterae episcoporum historiam Ucrainae illustrantes (1660-1900)*, collegit, paravit, adnotavit editionemque curavit P. Athanasius G. Welykyj, T. 1: *1600-1640*, Romae 1972 (Analecta OSBM, Sectio III), p. 231, 248-249, 254-255, 262-267.
- Welykyj LNA - *Litterae nuntiorum apostolicorum historiam Ucrainae illustrantes (1550-1850)*, collegit, paravit, adnotavit editionemque curavit P. Athanasius G. Welykyj OSBM, T. 5: *1629-1638*, Romae 1961 (Analecta OSBM, Sectio III), p. 53-208 passim.
- Wyhowska - *Collectanea e rebus Polonicis Archivi Orsini in Archivo Capitolino Romae*, Pars I, edidit Wanda Wyhowska De Andreis, Romae 1965 (EFE XIV), p. 5-6.

STUDIA ET FONTES AUXILIARII
quibus in hoc volumine apparando usi sumus

(Non afferuntur volumina, quae iam in "Opera in quibus epistularum commercium et acta nuntiorum publicata sunt" nominantur, ex quibus alia etiam documenta sunt adducta)

- Airaghi Piero, *Il Santuario della Madonna Addolorata di Rho. Guida storica ed artistica*, [Rho] 1972.
- Argelati Filippo, *Bibliotheca scriptorum Mediolanensium seu Acta et Elogia [...], tomus secundus*, Mediolani MDCCXLV.
- Bartoszewicz Julian, *Visconti Onorato*, in: *Encyklopedia Powszechna [Orgelbrandi]*, T. 26, Warszawa 1867, p. 226-231.
- Bieńkowski Ludomir, *Organizacja Kościoła Wschodniego w Polsce [Ordinatio Ecclesiae Orientalis in Polonia]*, in: *Kościół w Polsce [Ecclesia in Polonia]*, pod red. Jerzego Kłoczowskiego, T. 2: *Wiek XVI-XVII [saec. XVI-XVII]*, Kraków 1969, p. 781-1034.
- Bullarium Romanum - *Bullarum, diplomatum et privilegiorum Sanctorum Romanorum Pontificum Tauriensis editio*, T. 7: *A Pio IV (an. MDLIX) ad Pium V (an. MDLXXII)*, Augustae Taurinorum 1862.
- Ciampi Sebastiano, *Bibliografia critica delle antiche reciproche corrispondenze politiche, ecclesiastiche, scientifiche, letterarie, artistiche dell'Italia colla Russia, Polonia ed altre parti settentrionali*, T. 1-2, Firenze 1839.
- Chodynicki Kazimierz, *Kościół prawosławny a Rzeczpospolita Polska 1370-1632 [Ecclesia Orthodoxa et Respublica Polona]*, Warszawa 1934.
- Czapliński HSP - *Sejm w latach 1586-1696 [Comitia annis 1586-1696 celebrata]* in: *Historia sejmu polskiego [Historia Comitiorum Poloniae]*, T. 1: *Do schyłku szlacheckiej Rzeczypospolitej [Usque ad dissolutionem Reipublicae Nobilium]*, pod red. Jerzego Michalskiego, Warszawa 1984, p. 217-299.
- Czapliński WIC - *Władysław Czapliński, Władysław IV i jego czasy [De Vladislao IV et eius temporibus]*, Warszawa 1972.
- Czapliński ZDP - *Władysław Czapliński, Zarys dziejów Polski do roku 1864 [Historia Poloniae usque ad a. 1864 breviter descripta]* Kraków 1985.
- De Martinis - *Iuris Pontificii de Propaganda Fide pars prima, complectens bullas, brevia, acta S.S. a Congregationis institutione ad praesens, iuxta temporis seriem disposita...* cura et studio Raphaelis de Martinis, T. 1-7, Romae 1888-1897.

- Dzięgielewski Jan, *O tolerancję dla zdominowanych. Polityka wyznaniowa Rzeczypospolitej w latach panowania Władysława IV* [Pro tolerantia erga homines dominio nostro subiectos. De confessionibus religionis in Re Publica Polona Vladislao IV regnante], Warszawa 1986.
- Garampi Iosephus, *Synopsis Legatorum et Nuntiorum Apostolicorum in Polonia* (paenultima redactio inscripta *Primo sbozzo dei Nunzi in Polonia dal 1068 - al 1700*), ms. AV, F. Garampi 23.
- Horodyński Bogdan, *Straty rękopisów Biblioteki Ordynacji Zamojskiej w latach 1939-1944* [Damna sectioni manuscriptorum Bibliothecae Ordinationis Zamosciensis annis 1939-1944 illata] in: *Straty Bibliotek i Archiwów warszawskich w zakresie rękopiśmienniczych źródeł historycznych* [Fontes manuscripti Bibliothecarum et Tabulariorum Varsaviensium deperditi], T. 3: *Biblioteki*, Warszawa 1955, p. 319-374 .
- Kaczorowski SKE - Włodzimierz Kaczorowski, *Sejmy konwokacyjny i elekcyjny w okresie bezkrólewia 1632 r.* [Comitia convocationis et electionis causa tempore interregni a. 1632 indicta], Opole 1986.
- Kaczorowski SSA - Włodzimierz Kaczorowski, *Stanowisko Stolicy Apostolskiej wobec królewicza Władysława* [Sedes Apostolica de principe Vladislao Vasa quid senserit], "Odrodzenie i Reformacja w Polsce", 29 (1984), p. 155-166.
- Kantak BP - Kamil Kantak, *Bernardyni Polscy* [De Bernardinis Polonis], T. 1-2, Lwów 1933.
- Kantak FP - Kamil Kantak, *Franciszkanie Polscy* [De Franciscanis Polonis], T. 1-2, Kraków 1937-1938.
- Kopiec ANP - *Acta Nuntiatorum Polonae*, T. 41: *Iulius Piazza (1706-1708)*, vol. 1: [8 VII 1706 - 31 III 1707], ed. Ioannes Kopiec, Romae 1991.
- Korolko Mirosław, *Klejnot swobodnego sumienia. Polemika wokół konfederacji warszawskiej w latach 1573-1658* [Clenodium liberae conscientiae. Controversia de Confoederatione Varsaviensi a. 1573-1658 exorta], Warszawa 1974.
- Kraus Andreas, *Das päpstliche Staatssekretariat unter Urban VIII. 1623-1644*, Rom-Freiburg-Wien 1964.
- Kutrzeba Stanisław, *Catalogus codicum manu scriptorum Musei Principum Czartoryski Cracoviensis*, T. 2, Cracoviae 1908-1913.
- Kybal-Incisa, *La nunziatura di Fabio Chigi (1640-1651)*, Vol. I/1, ed. V. Kybal, G. Incisa della Rochetta, Roma 1943.
- Litta Pompeo, *Famiglie celebri di Italia*, T. 1-8 (et 2 t. supplementorum et 2 t. secundae seriei), Milano 1819 - Napoli 1907.
- Maciszewski PM - Jarema Maciszewski, *Polska a Moskwa, 1603-1618. Opinie i stanowiska szlachty polskiej* [Polonia et Moscovia, 1603-

1618. *Opiniones et sententiae nobilitatis Polonae*], Warszawa 1968.
- Meysztowicz Valerianus, *De Archivo Nuntiaturae Varsaviensis, quod nunc in Archivo Secreto Vaticano servatur*, Vaticani 1944 (Studja Teologiczne XII).
- Moroni Gaetano, *Dizionario di erudizione storico-ecclesiastica da S. Pietro sino ai nostri giorni*, Vol. 1-103, Venezia 1840-1861.
- Müller Wiesław, *Diecezje w okresie potrydenckim* [Dioeceses post Concilium Tridentinum] in: *Kościół w Polsce* [Ecclesia in Polonia], pod red. Jerzego Kłoczowskiego, T. 2: *Wiek XVI-XVII* [Saec. XVI-XVII], Kraków 1969, p. 57-484.
- Norrman David, *Gustav Adolfs politik mot Ryssland och Polen under tyska kriget (1630-1632)*, Uppsala 1943.
- Ogier - *Karola Ogiera Dziennik podróży do Polski 1635-1636* [Caroli Ogier Diarium itineris in Poloniam a. 1635-1636 facti], tłum. E. Jędrkiewicz, oprac. W. Czapliński, Cz. I, Gdańsk 1950.
- Pastor Lodovico, *Storia dei Papi dalla fine del Medio Evo*, T. 13: *Storia dei Papi nel Periodo della Restaurazione Cattolica e della Guerra dei Trent'anni, Gregorio XV (1621-1623) ed Urbano VIII (1623-1644)*, versione Italiana di Mons. prof. Pio Cenci, Roma 1931.
- Petrowicz Gregorio, *L'Unione degli Armeni di Polonia con la Santa Sede (1626-1686)*, Roma 1950 (Orientalia Christiana Analecta 135).
- Quazza Romolo, *La guerra per la successione di Mantova e del Monferrato (1628-1631) da documenti inediti*, T. 2, Mantova 1926 (Pubblicazioni della R. Accademia Virgiliana, Serie II: Miscellanea N. 6).
- Radziwiłł Albrycht Stanisław, *Pamiętnik o dziejach w Polsce* [Memoriale rerum gestarum in Polonia], wyd. A. Przyboś i Roman Żelewski, T. 1: *1632-1636*, Warszawa 1980.
- Seredyka Jan, *Rzeczpospolita w ostatnich latach panowania Zygmunta III (1629-1632). Zarys wewnętrznych dziejów politycznych* [Res Publica ultimis annis regni Sigismundi III (1629-1632). Historiae internae brevis adumbratio], Opole 1978.
- Serwański Maciej, *Francja wobec Polski w dobie wojny trzydziestoletniej (1618-1648)* [Gallorum animus in Poloniam belli 30 annorum tempore (1618-1648)], Poznań 1986.
- Siri Vittorio, *Mercurio, ovvero Istoria de' correnti tempi*, T. 1-2, Casale-Lione 1644-1652.
- Sułowska Zofia, *Działalność nuncjusza Viscontiego w Polsce (1630-1635)* [De actione nuntii Visconti in Polonia (1630-1635)], "Roczniki Humanistyczne KUL", 9 (1960), fasc. 4, p. 31-99.
- Szelągowski Adam, *Rozkład Rzeszy a Polska za panowania Władysława IV* [Dissolutio Imperii et Polonia sub regno Vladislai IV], Kraków 1907.

- Tencajoli Oreste Ferdinando, *Musica e musicisti italiani in Polonia*, "Ars et labor", Febbraio, 1906.
- Volpi Giuseppe, *Dell'istoria de' Visconti e delle cose d'Italia, avvenute sotto di essi*, Napoli 1737-1748.
- Volumina legum - *Prawa, Konstytucye y przywileje Królestwa Polskiego, Wielkiego Xięstwa Litewskiego y wszystkich prowincyi należących, na walnych seymiech Koronnych od seymu wiślickiego Roku Pańskiego 1347 aż do ostatniego seymu uchwalone, Volumen secundum ab anno 1550 ad annum 1609 acta Reipublicae continens, Volumen tertium ab anno 1609 ad annum 1640 acta Reipublicae continens* [Leges, Constitutiones et privilegia Regni Poloniae, Magni Ducatus Lithuaniae et omnium provinciarum ei attinentium, in Comitii Regni inde a Vislicensibus a. 1347 celebratis usque ad ultima Comitia lata et decreta], ed. Jozafat Ohryzko, Petersburg 1859.
- Welykyj DUB - *Documenta Unionis Berestensis eiusque actorum (1590-1600)*, collegit, paravit, adnotavit editionemque curavit P. Athanasius G. Welykyj OSBM, Romae 1970 (Analecta OSBM, Sectio III).
- Welykyj SJH - *S. Josaphat Hieromartyr, Documenta Romana beatificationis et canonizationis*, collegit, adnotationibus illustravit nec non introductione auxit P. Athanasius G. Welykyj OSBM, T. 1: (1623-1628), T. 2: (1628-1637), Romae 1952-1955 (Analecta OSBM, Sectio III).
- Wisner Henryk, *Dyplomacja polska w latach 1572-1648. Czasy Zygmunta III* [Actio diplomatica Polonorum annis 1572-1648. Aetas Sigismundi III], in: *Historia dyplomacji polskiej*, T. 2: 1572-1795, pod red. Zbigniewa Wójcika, Warszawa 1982, p. 5-83.
- Wojtyska ANP - *Acta Nuntiaturae Polonae*, T. 1: *De fontibus eorumque investigatione et editionibus, Instructio ad editionem, Nuntiorum series chronologica*, auctore Henrico Damiano Wojtyska, Romae 1990.
- Załęski Stanisław SJ, *Jezuici w Polsce* [Societas Iesu in Polonia], T. 2: *Praca nad spotęgowaniem ducha wiary i pobożności 1608-1648* [Eius conatus ad fidei et religionis incrementum annis 1608-1648 suscepti], Lwów 1901.